

Curiositats i detalls de Can Catlar

Lucrecia

En la sobrellinda de la finestra renaixentista de la planta baixa de Can Catlar, a la dreta del portal forà, ens crida l'atenció un relleu que representa una dona que es clava una espasa en el pit. Molt probablement es tracta d'una representació de la mort de Lucrecia, símbol de la fidelitat. La llegenda romana conta que Sext Tarquini, fill de Tarquini el Superb, darrer rei de Roma (534-509 aC), s'enamorà de Lucrecia, dona d'un general cosí seu, Tarquini Col.latí. Sext Tarquini, decidit a posseir Lucrecia, envià Col.latí a una expedició bèl.lica, i assetjà Lucrecia; emperò, la dona s'estimà més suïcidar-se abans d'accedir a les pretensions de Sext Tarquini.

El literat menorquí del segle XVIII, Joan Ramis i Ramis, posa en boca de Lucrecia les paraules següents, just abans de clavar-se el punyal amb què es donà mort:

Què més horror per mi que el viure sens honor?
Esta és la mort més cruel, esta és la mort pitjor.
Sí, sí concloigam ma vida desgraciada
i no puc viure més veent-me deshonorada.
Jo vivia a l'honor, vivia a la virtut:
cèssia de viure, pues, quan tot està perdut.
vida tan infeliç jo no la puc sofrir.
el meu cor l'avorreix i estima més morir.

A causa de l'acció del seu fill, Tarquini el Superb hagué de fugir de Roma, empès per una revolta patrícia, dirigida per Luci Brut, i acabà així l'època de la monarquia romana. Aleshores s'instaurà la República i Col.latí en fou un dels primers còsols. Les cròniques romanes ens situen els fets cap a l'any 246 de la fundació de Roma, és a dir, l'any 509 aC.

Les carasses de Can Catlar i les virtuts del cavaller

De la façana de Can Catlar, destacam del seu missatge iconogràfic les cinc grans finestres rectangulars de la planta noble. Es bastiren el 1556, segons diu una inscripció conservada en la finestra situada més a la dreta: "En 1556 se feren les finestres". Acompanyen les obertures, amb un objectiu ornamental plenament aconseguit, un magnífic conjunt de relleus esculturats que representen figures antropomorfes de fantasiosa factura. Si ens hi fixam bé, lluitant contra l'estretor del carrer, hi destriarem animals fabulosos, personatges transexuals, dimonis i carasses, angelots, etc.

Com a culminació d'aquest conjunt artístic i ornamental, al capdamunt de cada finestra de la mateixa planta noble, hi ha un medalló artísticament treballat. Sembla que representen al.legòricament les virtuts atribuïdes al cavaller: fortalesa, prudència, pietat, caritat i temprança.

La Seca de Mallorca i els senyors de la Bossa d'Or

La Seca era la fàbrica de moneda mallorquina. Per concessió del rei Martí feta en 1407, els membres de la Seca tenien jurisdicció pròpia. Des del segle XV, el comandament de la Seca es trobava en mans de la família Descatlar i es localitzava en el seu casal pairal. Concretament, Pere Descatlar i de Santacoloma obtingué en 1442 el títol de senyor de la Bossa d'Or, atorgat pel rei Alfons el Magnànim. Aquest títol, de caràcter hereditari, suposava gaudir de tots els drets i els privilegis reials de la Seca de Mallorca, que comptava amb 2.000 florins de renda. Una altra gràcia reial era el *dret d'agranadures*, també dit de les *graneretes*, que suposava recollir tots els residus i sobres de metall que queien en terra durant el procés d'encunyació de les monedes.

En 1512 la Seca mallorquina comptava amb el personal següent: un mestre de la Seca, un fonador, un ensanyador, un mestre de l'entell, diversos moneders, un mestre de balança, l'escrivà reial, el guarda reial i el guarda per la Universitat.

La Seca de Mallorca desaparegué en 1787, en època de Guillem Descatlar i d'Olesa, desè i darrer senyor de la Bossa d'Or, quan les competències de fabricació de moneda quedaren en mans de l'estat central. Els antics senyors de la Bossa d'Or passaren a ser titulats marquesos del Palmer, títol renovat en 1818, tot i que fou concedit per primera vegada per Carles III d'Àustria a Guillem Abrí-Decatlar i de Serralta en 1707, durant la guerra de Successió.

No obstant la desaparició de la Seca en 1787, quan vint-i-un anys més tard esclatà la Guerra del Francès, amb el consegüent aïllament de Mallorca, el sis de juliol de 1808 el Sr. Jordi Abrí Descatlar oferí a la Junta Suprema de Govern del Regne la seva casa, anomenada encara la Seca, per si fos necessari fabricar moneda; també estava disposat a posar-hi tot el carbó necessari per a l'operació.

Una locució mallorquina conservada en la memòria dels més majors és "vés a cobrar a la Seca". Es diu a una persona que intenta cobrar algun deute i a qui no hi ha intenció de pagar.

Font: Valero, G.: *Palma, ciutat de llegenda*, p. 106-111